

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu **Ing. F. L., CSc.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. R. F., advokátkou v Š., proti žalovaným **1/ JUDr. E. P.**, súdnej exekútorke so sídlom v Š., **2/ S.**, **zastúpenej M., Ž.**, o zaplatenie **1 090 443,40 Sk s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. SA 5 C 218/2002, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 21. marca 2006 sp. zn. 10 Co 182/2005

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Trnave označeným rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Galanta č.k. SA 5 C 218/2002-144, ktorým bola žaloba žalobcu o náhradu škody v sume 1 090 443,40 Sk s príslušenstvom zamietnutá s odôvodnením, že žalobca nepreukázal vznik takejto škody v súvislosti s činnosťou žalovanej 1/ a nepreukázal ani nesprávny úradný postup žalovaného 2/ ako aj vznik škody. Potvrdil taktiež výrok o trovách konania. Zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v povinnosti zaplatiť súdny poplatok za návrh tak, že zaviazal žalobcu zaplatiť Okresnému súde Galanta súdny poplatok za návrh vo výške 54 520 Sk namiesto sumy 54 675 Sk, ktorú uložil žalobcovi zaplatiť okresný súd.

Žalobca podal proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. a dôvodnosť podľa § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O.s.p. Namietal, že odvolací súd až na pojednávaní dňa 21.3.2006 mu doručil vyjadrenia

žalovaných 1/ a 2/ k jeho odvolaniu zo 6. júna 2005 proti rozsudku súdu prvého stupňa. Na tomto pojednávaní odvolací súd aj vyhlásil rozsudok vo veci samej. Nevyhovel jeho žiadosti o odročenie pojednávania za účelom prípravy na pojednávanie s ohľadom na tieto nové dôkazy, s ktorými sa nemal možnosť oboznámiť a túto jeho žiadosť ani nezaprotokoloval do zápisnice. Po preštudovaní vyjadrení žalovaných mu neumožnil vyjadriť sa k novým dôkazom na ktoré sa odvolací súd odvoláva a ani toto zamietnutie jeho žiadosti o vyjadrenie do zápisnice nezaprotokoloval. Žiaden z rozsudkov oboch súdov nie je odôvodnený spôsobom požadovaným ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. Z dôvodu tohto nedostatku mu preto odňal právo na súdnu ochranu. Prvostupňový súd už v písomnom vyhotovení svojho rozsudku vyslovil tvrdenia, ktoré dovedy neuviedol žiaden účastník konania. Takto mu prvostupňový súd znemožnil, aby k citovaným tvrdeniam zaujal stanovisko pred vyhlásením rozsudku a aby k týmto tvrdeniam navrhol akýkoľvek dôkaz. Odňal mu tým i právo na prieskum rozhodnutí dvoma úrovňami súdneho konania, keď potom to bol len odvolací súd, ktorého úlohou bolo vysporiadať sa s jeho vyjadrením prostredníctvom odvolania k týmto novým tvrdeniam. Súdov oboch stupňov vyslovili skutkové zistenia a právne názory, ktoré z dôvodu svojho rozporu s platnými zákonmi Slovenskej republiky vytvorili skutkový a právny základ rozhodnutí nezlučiteľný s Ústavou Slovenskej republiky a s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Súd prvého stupňa mu uložil povinnosť uhradiť súdny poplatok za návrh vo výške 54 675 Sk. Odvolací súd výrok rozsudku v tejto časti potvrdil, keď výšku poplatku z dôvodu zrejmej nesprávnosti zmenil na 54 520 Sk. Odvolací súd sa nezaoberal dôvodmi jeho odvolania v tejto časti a doslovne zopakoval zdôvodnenie použité súdom prvého stupňa. Žiadal, aby dovolací súd zrušil oba rozsudky nižších súdov a vec im vrátil na ďalšie konanie.

Vyjadrenie k dovolaniu zo strany žalovaných účastníkov nebolo podané.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré v zmysle § 236 a nasl. O.s.p. možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. a proti rozsudku

odvolacieho súdu je prípustné ešte aj v prípadoch uvedených v ustanovených v § 238 O.s.p., proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné v prípadoch uvedených v ustanovení § 239 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý potvrdil jediný rozsudok súdu prvého stupňa, pričom nevyslovil prípustnosť dovolania a nešlo ani o prípad, že by sa odvolací súd v tejto veci odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu. Dovolanie taktiež smeruje proti zmeňujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu vo výroku o zaplatení súdneho poplatku (v skutočnosti ide o potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, keď odvolací súd uložil žalobcovi zaplatiť súdny poplatok za návrh vo výške 54 520 Sk, prvostupňový súd vo výške 54 675 Sk). Keďže dovolaním napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených v § 238 ods. 1, 2, 3 O.s.p. a v § 239 ods. 1, 2 O.s.p. je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa citovaného zákonného ustanovenia nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku, ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie v ktorom bolo vydané je postihnutou niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. pritom nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O.s.p. ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonnom ustanovení skutočne trpí.

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa, že

v prejednávanej veci mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatie možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

K odňatiu možnosti žalobcu pred súdom konať malo podľa jeho názoru dôjsť tým, že na pojednávaní pred odvolacím súdom dňa 21.3.2006 mu bolo doručené vyjadrenie žalovaných 1/, 2/, k jeho odvolaniu z 6.6.2005, s ktorými sa nemal možnosť oboznámiť a nebolo vyhovené jeho žiadosti o odročenie pojednávania za účelom prípravy na pojednávanie. Odvolací súd mu nedovolil vyjadriť sa k novým dôkazom uvedeným vo vyjadreniach, na ktoré sa vo svojom rozsudku odvoláva. Zamietnutie jeho žiadosti nebolo do zápisnice ani zaprotokolované. Preto nie je ani žiaden z oboch rozsudkov odôvodnený spôsobom požadovaným v § 157 ods. 2 O.s.p. Z dôvodu nedostatku odôvodnenia rozsudku mu súd odňal právo na súdnu ochranu.

V občianskom súdnom konaní má účastník nie len procesné právo (zároveň povinnosť) označiť dôkazné prostriedky na preukázanie ním tvrdených skutočností (viď § 101 ods. 1 O.s.p. a § 120 ods. 1 O.s.p.), ale tiež právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (viď § 123 O.s.p.). Právo účastníkov vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu sa v konaní realizuje tak, že predseda senátu spravidla bezprostredne po vykonaní každého dôkazu umožní účastníkovi, aby sa k nemu bezprostredne vyjadril a aby uviedol všetko, čo pri hodnotení vykonaného dôkazu považuje za významné. Vyjadrenie k vykonanému dôkazu je jedným z podkladov na základe ktorých súd pri rozhodovaní vo veci samej hodnotí dôkazy. Právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom nemožno zamieňať s možnosťou účastníkov na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (§ 118 ods. 3 O.s.p.), pretože obsah a účel týchto procesných práv účastníka je rozdielny. Procesná možnosť účastníka vyjadriť sa k vykonanému dôkazu (napr. z hľadiska vierohodnosti svedka a jeho vzťahu k prejednávanej veci, pravosti a správnosti listiny, osoby a odbornej spôsobilosti znalca, vecnej správnosti postupu súdu pri vykonávaní ohliadky a pod) musí súd vytvoriť účastníkovi už v rámci dokazovania. Naopak procesnú možnosť zhrnúť návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu

i k právnej stránke veci je súd v zmysle § 118 ods. 3 O.s.p. povinný vytvoriť účastníkovi až na záver pojednávania (v „záverečnej reči“) môžu účastníci zhrnúť svoje návrhy, vyjadriť svoj názor na vykonané dokazovanie z hľadiska jeho úplnosti, zákonnosti, môžu v nej tiež vyjadriť svoj názor, z akých skutkových a právnych záverov by mal súd vychádzať a ako by mal vec po právnej stránke posúdiť.

Z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaný 2/ Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky zaslal žalobcovi list 31.10.2001, ktorý je v prílohe jeho doplnenia návrhu z 25.8.2004 (č.l. 62, 63 predmetného spisu). Obsah uvedeného listu je totožný s vyjadrením žalovaného 2/, ktoré žalobca osobne prevzal na pojednávaní pred odvolacím súdom dňa 21.3.2006. Nejde teda o pravdivé tvrdenie žalobcu, že išlo o nové skutočnosti a dôkazy, s ktorými sa nemal možnosť oboznámiť ani sa k nim vyjadriť. Obdobne aj žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedla tie isté skutočnosti, ktoré sú vyjadrené v jej vyjadrení k návrhu z 3.8.2004 (č.l. 40 predmetného spisu). Ani v tomto prípade preto neobstojí tvrdenie žalobcu o odňatí možnosti konať pred súdom.

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd na odvolacom pojednávaní 21. marca 2006 (č.l. 181 spisu) oboznámil obsah spisu, umožnil žalobcovi predniesť a bližšie odôvodniť odvolanie. Vytvoril mu možnosť zhrnúť skutkové a právne závery, z ktorých vyvodzoval opodstatnenosť svojej žaloby. Žalobca túto možnosť využil, vysvetlil zodpovednosť žalovanej 1/ (neblokované peňazí na účte) ako aj zodpovednosť žalovanej 2/ (ktorá postup žalovanej 1/, ktorý bol vadný, kontrolovala a napriek tomu nevidela v ňom žiadne vady a schválila ho). Umožnil mu predniesť aj návrh, ako má byť v odvolacom konaní rozhodnuté.

Z uvedeného dôvodu došiel odvolací súd k záveru, že odvolací súd žalobcovi neodňal procesné oprávnenie zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci a teda svojim postupom žalobcovi v prejednávanej veci neodňal možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Na námietku dovolateľa spochybňujúcu správnosť zistenia skutkových záverov nižších stupňov, vyslovenie tvrdení, ktoré neuviedol žiaden účastník konania, nedostatočné zistenie skutkového stavu veci, či vyslovenie skutkových zistení a právnych názorov, ktoré sú v rozpore s platnými zákonmi Slovenskej republiky, možno uviesť, že nejde o relevantné procesné vady (tzv. zmätočnosti) v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.,

ktorými by bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom. Podľa názoru dovolacieho súdu ani v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dôvodom dovolania nemôže byť samo o sebe nesprávne skutkové zistenie. Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať ako revízie skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa tak ani prieskumom nimi vykonaného dokazovania.

Ťažisko dokazovania je totiž v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 O.s.p.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou, v ktorej by mohol preskúmať akékoľvek rozhodnutie súdu druhého stupňa. Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože – na rozdiel od súdu prvého stupňa a dovolacieho súdu – nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, ako je zrejmé z obmedzeného rozsahu dokazovania v dovolacom konaní podľa ustanovenia § 243a ods. 2, in fine O.s.p. (arg. „Dokazovanie však nevykonáva“).

V tejto súvislosti treba dodať, že novela Občianskeho súdneho poriadku vykonaná zákonom č. 341/2005 Z.z., zvýraznila a ešte viac posilnila reformačné rozhodovanie dovolacieho súdu, najmä v právnych ale i v skutkových otázkach.

O vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. nejde ani vtedy, ak prvostupňový súd nesprávne vyrubil súdny poplatok a odvolací súd sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvého stupňa, pokiaľ nedošlo k zastaveniu konania pre nezaplatenie súdneho poplatku (v danom prípade bol súdny poplatok vyrubený prvostupňovým súdom v rozhodnutí, ktorým rozhodol v merite veci a odvolacím súdom potvrdený, keď bolo rozhodnuté taktiež v merite veci). Žalobcovi teda nebolo znemožnené, aby sa jeho žalobný návrh posudzoval meritórne a to ani na súde prvého stupňa ani na dovolacom súde.

Nakoľko prípustnosť dovolania žalobcovi nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p., § 239 O.s.p. ani z § 237 O.s.p., odmietol Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie v súlade s ustanovením § 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.,

ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný. Pritom riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti a námietok dovolaťa.

Účastníkom náhrada trov v dovolacom konaní nebola priznaná, lebo žalobca v ňom nemal úspech a žalovaným žiadne trovy nevznikli (§ 243b ods. 4, § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. februára 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: